

Utbildningsdepartementet

GV

Registrator

Utbildningsdepartementet

103 33 Stockholm

Vår referens/dnr:

SN Dnr 248/2015

Er referens/dnr:

Ds 2015:60

2016-03-16

Remissvar

Rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux

Svenskt Näringsliv har fått möjlighet att lämna synpunkter på departementspromemorian **Rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux** (Ds 2015:60). Promemorian har beretts tillsammans med Svenskt Näringslivs medlemsorganisationer och ska ses som ett gemensamt svar för sfären. Remissen behandlar en mycket viktig frågeställning som Svenskt Näringsliv formulerat vid flera debatttillfällen; *Hur underlättar vi för personer som behöver yrkesväxla i vuxen ålder?* Sveriges förmåga att skapa ett väl fungerande system för livslångt lärande kan vara helt avgörande för hur företag i framtiden ska kunna klara kompetensförsörjningen, och är därför även en strategiskt viktig fråga för välfärden. Svenskt Näringsliv har återkommande signalerat behov av ökad tillgång och tillgänglighet till gymnasial yrkesutbildning inom vuxenutbildningen (yrkesvux) samt fortsatta satsningar på fler utbildningsplatser till yrkeshögskolan.

Svenskt Näringsliv ställer sig därför positiva till ambitionen att stärka individens rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux. Att underlätta för personer som vill läsa på yrkeshögskolan är bra, men Svenskt Näringsliv ser också behov av fortsatta satsningar på yrkesvux för att underlätta för de personer som av olika anledningar behöver byta yrkesbana i vuxen ålder. Då handlar det inte bara om enstaka kurser, i syfte att bli behörig till yrkeshögskolan, utan om hela inriktningar från ett gymnasialt yrkesprogram i syfte att matchas direkt mot ett jobb. Det är viktigt för såväl tillväxten som för integrationen.

Underdimensioneringen av yrkesutbildningsplatser inom vuxenutbildning och yrkeshögskola får konsekvenser. I Svenskt Näringslivs rekryteringsenkät visar det sig att vart femte rekryteringsförsök misslyckas. Vanligaste orsakerna är bristen på personer som matchar efterfrågad utbildning och erfarenhet. Dessutom har bristen på resurser att bevilja efterfrågade yrkeshögskoleutbildningar varit en bidragande orsak till ökade kravspecifikationer på de studerandes förkunskaper. Dock anser Svenskt Näringsliv att det är en farlig väg att gå att likrikta förkunskapskraven och anpassa dem för matcha den målgrupp som går direkt från en viss bestämd utbildning i gymnasiet. En viktig framgångsfaktor för yrkeshögskolan är dess lyhördhet mot arbetslivets behov. Varje kombination, bransch, utbildningsanordnare och geografisk placering, är unik och således svår att standardisera. "One size fits all" är en dålig princip att tillämpa när det handlar om arbetslivsanpassade utbildningar.

Kommentarer till utredningens förslag

4.2 Rätt till komvux i syfte att uppnå grundläggande behörighet

Förslag: Alla vuxna som är behöriga att delta i komvux på gymnasial nivå och som saknar grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundläggande nivå eller till utbildning inom yrkeshögskolan ska ha rätt att delta i komvux på gymnasial nivå i syfte att uppnå en sådan behörighet.

Svenskt Näringsliv ställer sig positiva till att rätten till behörighetsgivande utbildning inom komvux ska omfatta såväl högskoleutbildning som yrkeshögskoleutbildning.

4.3 Rätt till komvux i syfte att uppnå särskild behörighet och särskilda förkunskaper

Förslag: Alla vuxna som är behöriga att delta i komvux på gymnasial nivå och som uppnått grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjats på grundnivå och som vänder sig till nybörjare ska ha rätt att delta i komvux på gymnasial nivå i syfte att uppnå särskild behörighet till sådan högskoleutbildning. Den som uppnått såväl grundläggande som särskild behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundläggande nivå och som vänder sig till nybörjare ska ha rätt att delta i komvux på gymnasial nivå i syfte att uppnå en annan särskild behörighet till sådan högskoleutbildning.

Alla vuxna som är behöriga till att delta i komvux på gymnasial nivå och som har uppnått grundläggande behörighet till utbildning inom yrkeshögskolan ska ha rätt att delta i komvux på gymnasial nivå i syfte att uppfylla uppställda krav på särskilda förkunskaper för utbildning inom yrkeshögskolan. Den som har uppnått grundläggande behörighet till utbildning inom yrkeshögskolan och som uppfyller uppställda krav på särskilda förkunskaper för sådan utbildning ska ha rätt att delta i komvux på gymnasial nivå i syfte att uppfylla uppställda krav på andra särskilda förkunskaper för utbildning inom yrkeshögskolan.

Den som har rätt att delta i komvux på gymnasial nivå ska kunna gå utbildningen i en annan kommun än sin hemkommun eller ett landsting, om utbildningen finns där och inte erbjuds av hemkommunen. I ett sådant fall ska hemkommunen ersätta den mottagande kommunens kostnader.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilka kurser som ska omfattas av rätten att delta i komvux på gymnasial nivå i syfte att uppnå särskild behörighet eller särskilda förkunskaper. Myndigheten för yrkeshögskolan ska få meddela ytterligare föreskrifter om vilka kurser som omfattas av rätten att delta i komvux på gymnasial nivå i syfte att uppfylla uppställda krav på särskilda förkunskaper för utbildning inom yrkeshögskolan.

Svenskt Näringsliv ställer sig positiva till förslaget att rätten till särskild behörighet och särskilda förkunskaper inom komvux ska omfatta såväl högskoleutbildning som yrkeshögskoleutbildning och att en ersättning (vuxpeng) ska kunna följa den studerande i det fall utbildningen sker i en annan kommun.

Svenskt Näringsliv bifaller även förslaget att Myndigheten för yrkeshögskolan ska få meddela föreskrifter om vilka kurser som ska omfattas av rätten att delta i komvux på gymnasial nivå i syfte att uppfylla uppställda krav på särskilda förkunskaper för utbildning inom yrkeshögskolan.

4.4 Uppdrag att utreda förkunskapskrav inom yrkeshögskolan

Förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan ska få i uppdrag att utreda vilka kurser som bör ingå i en rätt att delta i komvux på gymnasial nivå i syfte att uppfylla uppställda krav på särskilda förkunskaper för utbildning inom yrkeshögskolan.

Svenskt Näringsliv ställer sig positiva till att ge Myndigheten för yrkeshögskolan uppdraget att utreda vilka kurser som bör ingå i en rätt att delta i komvux på gymnasial nivå i syfte att uppfylla uppställda krav på särskilda förkunskaper för utbildning inom yrkeshögskolan. Det är viktigt att detta arbete sker i dialog med branscher som har utbildningar inom yrkeshögskolan.

4.5 Kommunernas skyldighet att erbjuda utbildning

Förslag: Om grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå eller yrkeshögskolan kan uppnås genom olika utbildningar, ska hemkommunen bestämma vilken av utbildningarna som den ska erbjuda. Kommunen ska vid erbjudandet av sådan utbildning utgå från den vuxnes behov av särskild behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå och som vänder sig till nybörjare eller av särskilda förkunskaper för utbildning inom yrkeshögskolan. Kommunen ska också så långt som möjligt beakta den vuxnes önskemål, tidigare utbildning och arbetslivserfarenhet.

Kommuners skyldighet att erbjuda vuxenutbildning måste vara skarp för att rättigheten också ska realiseras. Svenskt Näringsliv anser inte att kommunerna ska ha rätt att begränsa antalet kurser för att läsa in grundläggande behörighet.

De kommuner som saknar plats eller viss utbildning måste tillåta intresserad invånare att söka sig till sådan utbildning på annan ort. Genom kommunal samverkan och via entreprenadlösningar kan ett heltäckande utbud ges utan att det skapar några större organisatoriska problem.

Svenskt Näringsliv förespråkar i detta fall ett vuxpengssystem med valfrihet för den studerande att välja utbildningsanordnare. Ambitionen att minska risken för att individer läser för många kurser är viktig men bör lösas på annat sätt.

5. Urvalet till komvux ändras

Förslag: Bestämmelserna i förordningen om vuxenutbildning om urval när det gäller komvux på gymnasial nivå ska utökas till att även omfatta sökande med längre tidigare utbildning. Vidare ska även individer med svag ställning på arbetsmarknaden prioriteras i urvalet.

Svenskt Näringsliv välkomnar förslaget att utöka urvalet när det gäller komvux på gymnasial nivå så att det även omfattar sökande med längre tidigare utbildning, men om vuxenutbildningen ska bli det strategiska verktyg för kompetensförsörjning som regeringen önskar behöver även den som bedöms stå nära arbetsmarknaden få en reell chans till yrkesväxling via komvux.

I nära framtid kommer det att bli nödvändigt att erbjuda utbildning inom komvux även till nyanlända personer med lång utbildning från sitt hemland men som möter svårigheter att

etableras i Sverige med den aktuella utbildningsbakgrunden. Att värna både elever med goda förkunskaper och individer med svag arbetsmarknadsförankring kräver att resurser tillförs båda grupper.

6. Förstudie om en betygss databas

Förslag: Statens skolverk ska få i uppdrag att göra en förstudie om en databas för registrering av uppgifter om betyg och gymnasieexamen. Skolverket ska även få i uppdrag att utreda om andra uppgifter bör registreras i databasen och vilka som ska ges tillgång till uppgifterna. Uppdraget ska genomföras efter samråd med Universitets- och högskolerådet, Centrala studiestödsnämnden, Arbetsförmedlingen samt Sveriges Kommuner och Landsting.

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget att ge Skolverket i uppdrag att göra en förstudie och om databas för registrering av uppgifter om betyg och gymnasieexamen. Svenskt Näringsliv vill gärna se fler insatser för bättre och mer systematisk uppföljning av gymnasial yrkesutbildning inom vuxenutbildningen. I uppdraget borde också resultat av valideringsinsatser ingå för att undvika att en validering genomförs flera gånger inom samma område.

För mer information angående remissvaret, kontakta Mia Liljestrand mia.liljestrand@svensknaringsliv.se som ansvarar för frågor som rör yrkesutbildning för vuxna.

Stockholm den 16 mars 2016

Tobias Krantz
Chef för Utbildning, forskning och innovation

Mia Liljestrand
Ansvarig för frågor som rör yrkesutbildning för vuxna